

Sygn. akt I C 793/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie – Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Przemysław Jagosz

Protokolant prac. sąd. Aleksandra Bogusz

po rozpoznaniu w dniu 10 lutego 2014 r., w O., na rozprawie,

sprawy z powództwa

1) **M. P. (1)**

przeciwko **Towarzystwu (...) S.A. w W.**

o zadośćuczynienie

2) **małoletniej D. P. (1) zastępowanej przez matkę M. P. (1),**

przeciwko **Towarzystwu (...) S.A. w W.**

o zadośćuczynienie

3) **J. F. (1)**

przeciwko **Towarzystwu (...) S.A. w W.**

o zadośćuczynienie

I. zasądza od pozwanego na rzecz powódki M. P. (1) kwotę 130 000 (sto trzydzieści tysięcy złotych) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 13-11-2013 r. do dnia zapłaty;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powódki M. P. (1) kwotę 10 100 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powódki D. P. (1) kwotę 144 000 (sto czterdzieści cztery tysiące złotych) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 13-11-2013 r. do dnia zapłaty;

IV. zasądza od pozwanego na rzecz powódki D. P. (1) kwotę 10 817 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

V. zasądza od pozwanego na rzecz powódki J. F. (1) kwotę 40 000 (czterdzieści tysięcy złotych) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 13-11-2013 r. do dnia zapłaty;

VI. zasądza od pozwanego na rzecz powódki J. F. (1) kwotę 4 417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

VII. oddala powództwa w pozostałej części.

UZASADNIENIE

M. P. (1) żądała od pozwanego **Towarzystwa (...) S.A. w W.:**

- a) kwoty 65 000 zł tytułem uzupełnienia zadośćuczynienia za krzywdę doznaną wskutek śmierci syna M. P. (2), wypłaconego przez pozwanego do kwoty 15 000 zł, wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 19-02-2012 r. do dnia zapłaty;
- b) kwoty 65 000 zł tytułem uzupełnienia zadośćuczynienia za krzywdę doznaną wskutek śmierci syna D. P. (2), wypłaconego przez pozwanego do kwoty 15 000 zł, wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 19-02-2012 r. do dnia zapłaty;
- c) zwrotu kosztów procesu.

Małoletnia **D. P. (1)** zastępowana przez matkę **M. P. (1)** żądała od pozwanego **Towarzystwa (...) S.A. w W.:**

- a) kwoty 72 000 zł tytułem uzupełnienia zadośćuczynienia za krzywdę doznaną wskutek śmierci brata M. P. (2), wypłaconego przez pozwanego do kwoty 8 000 zł, wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 13-11-2013 r. do dnia zapłaty;
- b) kwoty 65 000 zł tytułem uzupełnienia zadośćuczynienia za krzywdę doznaną wskutek śmierci brata D. P. (2), wypłaconego przez pozwanego do kwoty 8 000 zł, wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 13-11-2013 r. do dnia zapłaty;
- c) zwrotu kosztów procesu.

J. F. (1) żądała od pozwanego **Towarzystwa (...) S.A. w W.:**

- a) kwoty 20 000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną wskutek śmierci wnuka M. P. (2) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 13-11-2013 r. do dnia zapłaty;
- b) kwoty 20 000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną wskutek śmierci wnuka D. P. (2) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 13-11-2013 r. do dnia zapłaty;
- c) zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu żądań powódki wskazały, że małeletni M. i D. P. (2) (odpowiednio: synowie, bracia i wnukowie powódek) zginęli w wypadku komunikacyjnym z dnia 30-04-2011 r. Sprawca – A. P. (odpowiednio: mąż, ojciec i zięć powódek) – który również zginął w wypadku był ubezpieczony w ramach umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych w pozwanym Towarzystwie. Kwoty wypłacone M. i D. P. (1) tytułem zadośćuczynienia za śmierć małeletnich M. i D. P. (2) w oparciu o art. 446 § 4 Kc nie są jednak adekwatne do doznanej przez powódki krzywdy, wobec czego domagają się ich uzupełnienia do łącznej kwoty po 80 000 zł dla każdej z nich. Powódce J. F. (1) nie wypłacono natomiast żadnego zadośćuczynienia, mimo że w rozumieniu art. 446 § 4 Kc jest osobą bliską zmarłym dzieciom i również doznała krzywdy wskutek ich śmierci.

Pozwane **Towarzystwo (...) S.A. w W.** wniosła o oddalenie powództwa i zwrot kosztów procesu.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew pozwany przyznał okoliczności wypadku oraz fakt ubezpieczenia jego sprawcy, wskazał jednak, że żądania powódek są nadmierne w stosunku do doznanej krzywdy i nieudowodnione, zadośćuczynienie wypłacone przez pozwanego było odpowiednie, zaś odsetki należą się ewentualnie od daty wyrokowania.

(odpowiedź na pozew k. 37-42)

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

W dniu 30-04-2011 r. doszło do wypadku komunikacyjnego, w którym uczestniczyła M. P. (1), jej mąż A. P., córka D. P. (1), synowie M. i D. P. (2).

W wypadku tym zginęli A., M. i D. P. (2), a M. P. (1) doznała licznych obrażeń, wskutek których aktualnie pozostaje niezdolna do pracy.

W chwili wypadku M. P. (2) miał niespełna 2 miesiące, D. P. (2) – 11 lat, a D. P. (1) – 10 lat.

Powódka J. F. (1) jest matką powódki M. P. (1) i babcią M., D. i D. P. (1).

Za sprawcę wypadku uznano A. P., a wobec jego śmierci postępowanie karne w tej sprawie zostało umorzone. A. P. był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w pozwanym Towarzystwie.

W odpowiedzi na wezwanie do zapłaty zadośćuczynienia pozwany wypłacił:

- 1) M. P. (1) po 15 000 zł z tytułu śmierci każdego z synów,
- 2) D. P. (1) po 8 000 zł z tytułu śmierci każdego z braci.

(bezsporne, dokumenty w aktach szkody, odpisy aktów stanu cywilnego k. 12, zeznania powódek za adnotacjami k. 54-55)

Ponieważ fakt wypadku, jego okoliczności i sprawstwo, jak również zasada i podstawa prawna odpowiedzialności pozwanego za skutki wypadku, wynikające z zawartej umowy ubezpieczenia obejmującej sprawcę wypadku oraz z art. 446 § 4 Kodeksu cywilnego (Kc) w związku z art. 415 i art. 436 § 2 Kc oraz art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22-05-2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych ... (Dz. U. Nr 124, poz. 1152 ze zm.), nie były sporne między stronami, a z faktu wypłacenia M. i D. zadośćuczynień z tytułu śmierci M. i D. P. (2) można domniemywać również przyznanie krzywdy zaistniałej z tego faktu, do rozważenia pozostało, czy na gruncie art. 446 § 4 Kc:

1) kwoty wypłacone M. i D. P. (1) są odpowiednie do doznanej przez nie krzywdy, względnie czy wymagają uzupełnienia i do jakiej wysokości,

2) powódka J. F. (1) jest osobą najbliższą zmarłym i doznała krzywdy w wyniku ich śmierci, a jeżeli tak, jakie zadośćuczynienie byłoby odpowiednie,

a nadto, w przypadku uwzględnienia żądań powódek w jakiegokolwiek części, od kiedy pozwany znalazł się w opóźnieniu w spełnieniu ich roszczeń, uzasadniającym żądanie odsetek określonych w art. 481 § 1 i 2 Kc.

W ocenie Sądu nie ulega wątpliwości, że wszystkie powódki są osobami najbliższymi dla zmarłych M. i D. P. (2), a z uwagi na ich tragiczną śmierć doznały związanej z tym krzywdy i cierpienia. Przy prawidłowo ukształtowanych więziach rodzinnych, śmierć osoby z najbliższego kręgu rodzinnego jest zawsze dotkliwa, a proces uwalniania się od towarzyszącego temu bólu i cierpienia, chociaż niewątpliwie zależy od indywidualnych właściwości każdego człowieka, zajmuje pewien okres, zwany potocznie żałobą. Dość oczywiste jest nadto, że na sposób przeżywania takiego cierpienia wpływ mają okoliczności śmierci i stopień bliskości ze zmarłym.

W realiach niniejszej sprawy dostrzec trzeba szczególnie traumatyczne okoliczności śmierci małoletnich M. i D. P. (2) – w wypadku, w którym uczestniczyła cała rodzina (dzieci i rodzice) i w którym zginęła jej większość (ojciec i dwójka dzieci). Utracie tych osób przez powódki musiało zatem towarzyszyć poczucie osamotnienia, tym dotkliwsze dla M. P. (1), gdy zważyć, że jedno ze zmarłych dzieci urodziło się niespełna 2 miesiące wcześniej, a dla D. P. (1), gdy uwzględnić, że utraciła brata w podobnym wieku (11 lat), z którym mieszkała w jednym pokoju i z którym spędzała większość czasu. Okoliczności te wynikają z niezaprzeczonych zeznań M. P. (1) i J. F. (1), które jednoznacznie potwierdzają nie tylko prawidłowo ukształtowane więzi rodzinne, ale również istnienie silnych więzi między zmarłymi dziećmi a ich babcią. Pomagała ona przed i po porodzie dzieci, sprawowała nad nimi opiekę w wakacje i ferie, utrzymywała stały i

bliski kontakt, a ze starszym wnukiem rozmawiała telefonicznie tuż przed wypadkiem (por. zeznania za adnotacjami k. 54-55).

Powyższe okoliczności w sposób wystarczający poświadczają, że wszystkie powódki są osobami najbliższymi zmarłym dzieciom i doznały wskutek ich śmierci krzywdy i cierpienia, uprawniających je do uzyskania od pozwanego odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia przewidzianego w art. 446 § 4 Kc.

Ponieważ skutki wypadku w tym zakresie w sposób wystarczający zostały wykazane niezaprzeczonymi zeznaniami powódek, przy czym brak jest podstaw do podważania ich wiarygodności lub prawdomówności, zbędne było korzystanie z proponowanej w pozwie opinii biegłego psychologa, który miałby potwierdzić występowanie tych skutków. Skorzystanie z takiej opinii było zbędne również w kontekście wniosków zawartych w odpowiedzi na pozew. Ponieważ żadna ze stron nie twierdziła, że u którejkolwiek z powódek wystąpiły zaburzenia pourazowe w związku ze śmiercią M. i D. P. (2), nie było potrzeby ustalania, czy wystąpiły one w ciągu 6 miesięcy od wypadku i jaki był okres ich trwania. Ustalenie zaś, czy powódki korzystały z pomocy psychiatrycznej lub psychologicznej, czyli w rzeczywistości poszukiwanie faktów, nie wymaga wiadomości specjalnych, zaś okoliczność tę wyjaśniły dostatecznie zeznania samych powódek. Z tych względów wnioski stron w tym zakresie pominięto.

Przechodząc do oceny należnego powódkom zadośćuczynienia wskazać trzeba, że jego celem ma być kompensacja doznanej krzywdy, czyli „złagodzenie cierpienia wywołanego śmiercią osoby bliskiej oraz pomoc osobie pokrzywdzonej w dostosowaniu się do zmienionej w związku z tym rzeczywistości”, natomiast na sam „rozmiar krzywdy mają przede wszystkim wpływ: dramatyzm doznań osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego z zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem tego odejścia (np. nerwicy, depresji), roli w rodzinie pełnionej przez osobę zmarłą, stopień w jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy, wiek pokrzywdzonego”, przy czym „każdy przypadek powinien być indywidualizowany z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy.” (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2011 r., III CSK 279/10).

W tym kontekście ponownie podkreślić trzeba tragiczne okoliczności wypadku oraz to, że w jego wyniku doszło do jednoczesnej utraty dwójki małych dzieci (w tym niemowlęcia) i przerwania szczególnie silnych więzi wynikającej z bliskości pokrewieństwa oraz charakteru stosunków rodzinnych.

Mając na uwadze powyższe, w ocenie Sądu, sumy żądane pozwem dla każdej z powódek zasługują na uwzględnienie, nie są nadmierne i w pełni odpowiadają doznanej przez nie krzywdzie i mogą spełnić zakładaną przez ustawodawcę funkcję kompensacyjną.

Z tego względu, na podstawie powołanych przepisów orzeczono jak w pkt. I, III i V sentencji wyroku, zasądzając na rzecz powódek zadośćuczynienia w wysokości wskazanej w pozwie wraz z odsetkami ustawowymi należnymi z mocy art. 481 § 1 i 2 Kc za okres opóźnienia pozwanego w spełnieniu tych świadczeń.

Za datę początkową tego okresu przyjęto natomiast datę po upływie 30-dniowego terminu przewidzianego w art. 14 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych dla wypłaty świadczeń odszkodowawczych tego rodzaju, co w niniejszej sprawie. Zgodnie z powołanym przepisem termin ten liczy się od daty zgłoszenia szkody. Pierwsze wezwanie, datowane na 11-01-2011 r., dotyczyło jednak żądań ujętych globalnie, bez wskazania komu konkretnie i za co przysługują, z zaznaczeniem jedynie, że poszkodowaną jest M. P. (1) (k. 14 i nast.). Dopiero kolejne zgłoszenie wyraźnie wskazuje na wszystkie powódki występujące obecnie i precyzuje roszczenia w sposób ujęty następnie w pozwie (k. 18 i nast.). W konsekwencji, to właśnie zgłoszenie powinno zostać uznane za miarodajne dla ustalenia, kiedy rozpoczął bieg 30-dniowy termin z art. 14 cyt. ustawy. Pismo w tym zakresie zostało nadane pod adresem pozwanego w dniu 9-10-2013 r. Ponieważ nie ujawniono żadnych przeszkód, które uniemożliwiłyby pozwanemu właściwą i zgodną z niniejszym orzeczeniem ocenę roszczeń powódek we wskazanym wyżej terminie (zwłaszcza, że odpowiedzi w tym zakresie udzielił już 28-10-2013 r.), nie spełniając tych roszczeń w pełnej wysokości pozwany znalazł się w opóźnieniu uzasadniającym żądanie odsetek od dnia 13-11-2013 r., wskazanego w pozwie, w którym upłynął już termin z art. 14 cyt. ustawy. W

związku z takim ustaleniem daty początkowej, od której należą się odsetki, powództwa M. P. (1) w dalej idącym zakresie podlegały oddaleniu, o czym orzeczono w pkt. VII sentencji wyroku (zgodnie z poczynionym sprostowaniem).

Ponieważ żądania pozwu zostały uwzględnione niemal w całości, poza drobną częścią roszczeń odsetkowych M. P. (1), po myśli art. 98 Kpc w pkt. II, IV i VI sentencji wyroku na ich rzecz zasądzono zwrot całości kosztów procesu, obejmujących opłaty stosunkowe od ich roszczeń (M. P. – 6500 zł, D. P. – 7200 zł, J. F. - 2000 zł) oraz wynagrodzenie ich pełnomocnika w stawce minimalnej wynikającej z § 2 ust. 1 i 2 oraz § 6 pkt 5 i 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28-09-2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych ...(Dz. U. z 2013 r. Nr 490) wraz z opłatami od pełnomocnictw (po 3617 zł w przypadku M. P. i D. P., 2417 zł w przypadku J. F.).